

Název a adresa školy:

Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01

IČO:	47813121
Projekt:	OP VK 1.5
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Typ šablony klíčové aktivity:	V/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji odborných kompetencí žáků středních škol (32 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	STT IV
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Strojírenská technologie IV, 4. ročník
Sada číslo:	I-04
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	26
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_52_INOVACE_I-04-26
Název vzdělávacího materiálu:	Protlačování I
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Ing. Hynek Palát

Protlačování

- Je způsob tváření za studena, lisovací technika.
- Výchozí polotovar = plný nebo dutý špalík, prstenec.
- Objemové tváření $\Rightarrow V_{\text{polotovaru}} = V_{\text{protlačku}}$
- Výrobek = protlaček.
- Nástroj = protlačovadlo = průtlačník + průtlačnice.

- **Princip :**

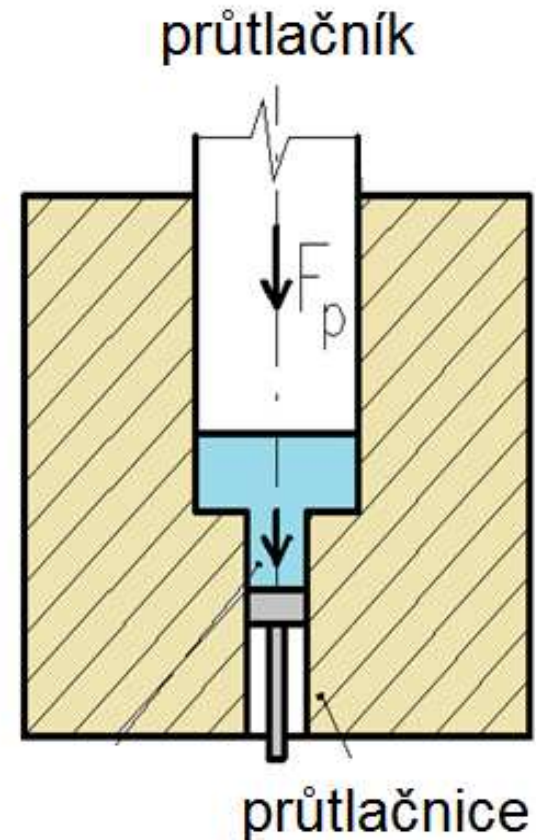
Polotovar je podroben tlaku průtlačníku. V polotovaru vzniká tlak až 3 000 MPa, který dosáhne hodnoty přetvárného odporu a materiál se chová, jako by byl tekutý. Částice materiálu se přemísťují ve směru nebo proti směru pohybu průtlačníku (dáno konstrukcí nástroje).

Druhy protlačování

1. Dopředné protlačování

Částice materiálu se pohybují ve směru pohybu beranu lisu (průtlačníku).

Průtlačník uzavře polotovár v průtlačnici a vytlačuje jej z ní ven. Výlisek může propadnout pod průtlačnici nebo je z nástroje odstraněn vyhazovačem.

Protlačování

2. Zpětné protlačování

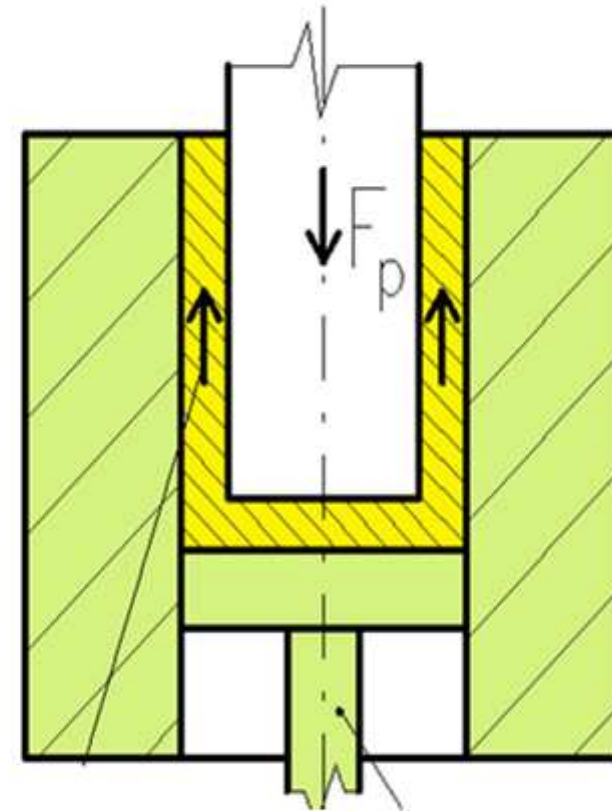
Tento způsob je vhodný pro nižší výlisky.

Částice materiálu se pohybují kolem průtlačníku – proti směru jeho pohybu.

Vnější tvar dává výliskům průtlačnice tvar dutiny – průtlačník.

Výhoda:

Pro výrobu hlubokých výlisků je vhodnější než tažení.

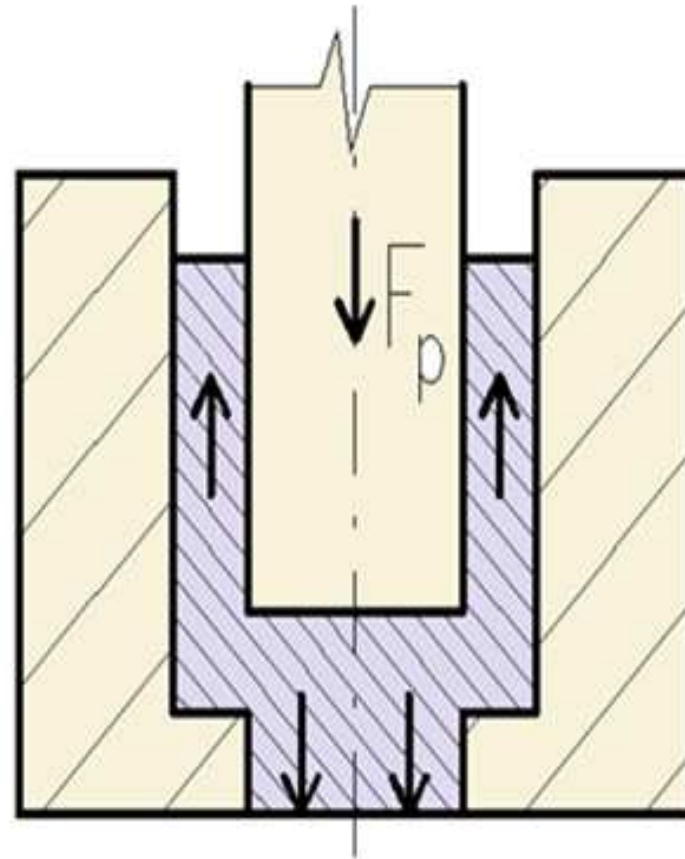
tečení materiálu vyhazovač

Protlačování

3. Sdružené protlačování

Částice materiálu se pohybují ve směru i proti směru pohybu průtlačníku.

Sdružené protlačování je vhodné pro výlisky, které mají dutiny z obou stran.

Materiály k protlačování

- Materiály s tažností $A = 10 \%$.
- Materiály s kontrakcí $Z = 50 \%$.
- Oceli s obsahem C do 0,2 %.
- Pb, Sn, Cu, Al a jejich slitiny.

Tepelné zpracování

Žihání na měkko – okuje, které při tom vznikají se omílají nebo otryskávají.

Dosažitelná přesnost

Dosažitelná přesnost protlačků je IT8 – IT10.

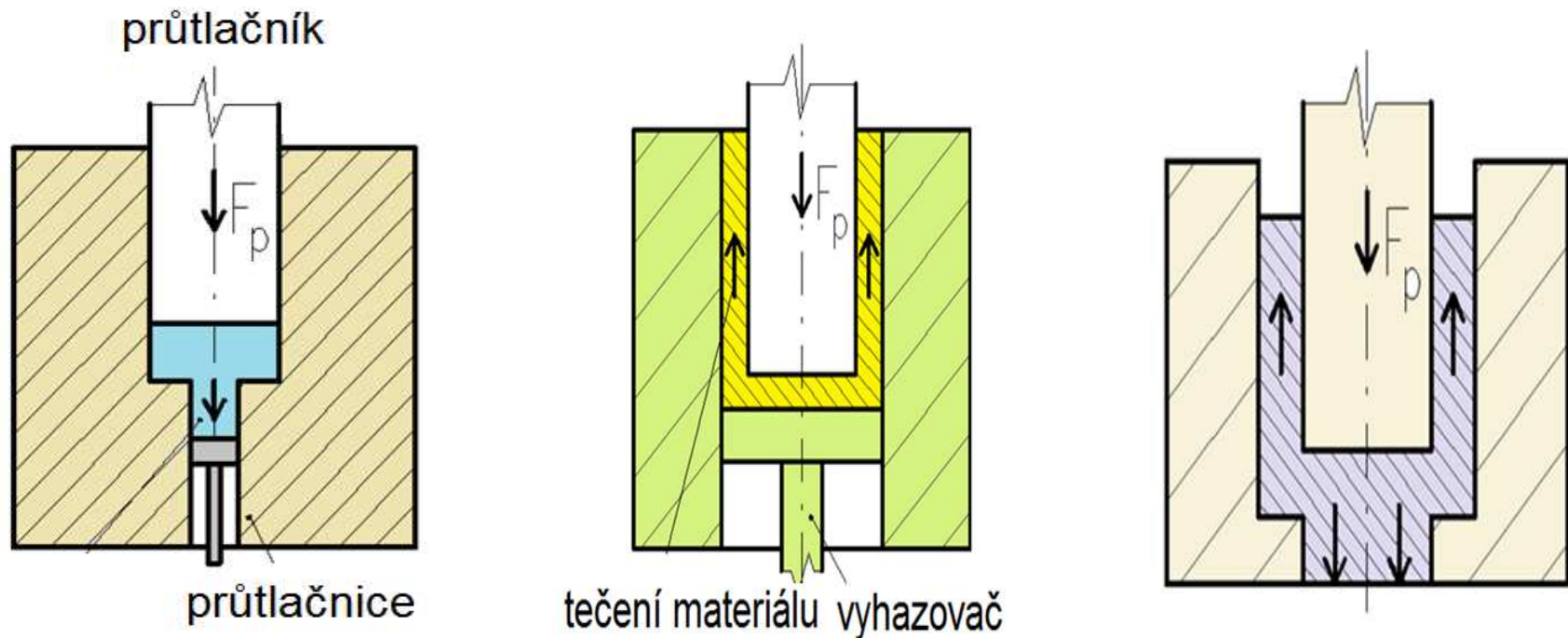
Výhoda protlačování

Úspora materiálu.

Protlačování je hospodárnější než tažení.

Úkoly:

- Jaké polotovary se používají pro protlačování?
- Jaké materiály jsou vhodné pro protlačování?
- Vysvětlete jaké druhy protlačování jsou znázorněny na obrázcích?

Seznam použité literatury

- Řasa, J., Haněk, V., Kafka, J. *Strojírenská technologie 4*, 1. vyd.
Praha: Scientia, 2003. ISBN 80-7183-284-7.
- Dillinger, J. a kol. *Moderní strojírenství pro školu a praxi*, Praha:
Europa – Sobotáles, 2007. ISBN 978-80-86706-19-1.